Учень. 13 грудня поета не стало. Метеор щирості сліпучо зблиснув — і згаснув за обрієм. Тільки залишив по собі слід — до болю щирі слова.

Поет.

Україно! Ти для мене диво!
І нехай пливе за роком рік,
Буду, мамо, горда і вродлива,
З тебе дивуватися повік.

Учень. Він був на землі недовго, але пам'ятатимуть його завжди.

Ведучий. Олесь Гончар писав: «Вітер часу не остудив Симоненкових поезій, вогнем душі жаріють вони й сьогодні… Ніяким вітрам, ніяким буревіям не загасити його вогненного Слова. Вічно співатимуть в Україні:

Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу,
Виростуть з тобою приспані тривоги…
… Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину».

Насамкінець під музичний супровід учні читають напам'ять поезії Василя Симоненка, які їм найбільше сподобалися.

Список використаної літератури

1. Казаніна Т. Василь Симоненко. Творча біографія митця // Вивчаємо українську мову та літературу. — 2017. — №15 . — С. 15-19
2. Романенко Ю. «Витязь молодої української поезії». Життєтворчість Василя Симоненка // Дивослово . — 2010.— № 1. — С.11-17
3. Симоненко В. Вибрані твори. — К.: Смолоскип. — 2017.— 870с.
4. Тихолоз С. Два уроки за творчістю В.Симоненка//Дивослово — 2005. — №12.- С.2-8
5. Шевченко А. Василь Симоненко вчора й сьогодні // Дивослово — 1999. — №12.— С.42-47

Номінація «Сценарій позакласного заходу для 10–11 класів»

Тетяна Павленко,
викладач філологічних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії,
ВСП «Технолого-економічний фаховий коледж
Миколаївського національного аграрного університету»

«Поезія глибока, як небо України»

Літературна вітальня, присвячена 90-річчю від дня народження Бориса Мозолевського

УДК 37.091.3:379.81
https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.3.371525

Тема: «Дон Кіхот» українського степу (до 90-річчя від дня народження Б. М. Мозолевського).

© Тетяна Павленко, 2026

Мета: поглибити знання здобувачів освіти про життєвий і творчий шлях поета-краянина, археолога Б. М. Мозолевського, привернути увагу до творчої особистості, його поезії, розвивати інтерес до української літератури та історії, критичного мислення, уміння бачити взаємозв'язок між мистецтвом, наукою й духовним світом людини; виховувати повагу до культурної спадщини, любові до рідного краю, шанобливе ставлення до здобутків своїх земляків та історичної пам'яті нашого народу.

Завдання:

- сприяти осмисленню життєвого та творчого шляху Бориса Мозолевського, філософської та громадянської проблематики його поезії в контексті історії України та духовних цінностей народу;
- виховувати національну свідомість, громадянську відповідальність і повагу до історичної пам'яті;

- актуалізувати поняття особистого вибору, моральної відповідальності, зв'язку поколінь, порушені у творчості митця;
- розвивати комунікативні навички, уміння аргументовано висловлювати власні судження, вести діалог.

Очікувані результати:

- учасники усвідомлюють значення творчості Бориса Мозолевського в українському культурному та історичному просторі;
- аналізують поетичні тексти з позицій філософського та громадянського осмислення; визначають провідні мотиви та символи поезії;
- демонструють зріле ціннісне ставлення до національної спадщини та ролі особистості в історії.

Форма проведення: літературна вітальня.

У нас є поети-політики, поети-художники…
Поет-археолог наразі один — Борис Мозолевський.
Його вірші пахнуть космічно-степовим вітром,
кураєм і полином.
Його поезія глибока, як небо України.
Його доля унікальна.

Ігор Павлюк

ПЕРЕБІГ ЗАХОДУ

І. Організаційний момент(привітання, налаштування на роботу).

Викладач читає вірш напам'ять.

Пройшли шляхами, ураганами,
Звели із попелу життя.
А степ все світиться курганами
Й не дозволяє забуття.
І в незатишному цім світі
Тим на землі щасливий я,
Що в золотому верховітті
Зоря лишилася й моя.
Люблю тебе, гіркий мій степе,
Солончаки та полини!
Як раптом зможу жить без тебе,
Мене навіки прокляни.
Понад громами і органами
Новий заходить буревій.
А ти зориш мені курганами,
Як тиха ласка із-під вій.

Бесіда.

— Чи сподобався вам вірш?
— Що оспівує в ньому поет?
— Назвіть автора вірша.
— Чи знаєте ви, що зображено на малюнку?
— Що поєднує Пектораль і вірш?

ІІ. Повідомлення теми, мети заходу, обговорення епіграфа.

Викладач. Людина, яка знайшла Пектораль і написала цей вірш, Борис Миколайович Мозолевський….

Поет і археолог, мрійник і дослідник, людина, яка поєднала минуле й сучасність в одному відкритті. Він був справжнім сином українського степу і справжньою людиною.

4 лютого 2026 року виповнилось 90 років з дня народження Бориса Миколайовича Мозолевського — видатного археолога і поета XX століття.

Люди, які знали Бориса Миколайовича, говорили, що він був надзвичайно талановитим. У ньому поєднувалися знання археолога-степовика з поетичним даром, і це відкривало йому шлях в недоступний смертний світ, овіяний міфами і легендами скіфської давнини. Він автор чотирьох монографій, понад півсотні наукових статей, десяти поетичних збірок. Перегорнемо сторінки його життя.

1 ведучий. Дитинство Бориса Мозолевського минуло в с. Миколаївка Веселинівського району Миколаївської області, де хлопець народився 4 лютого 1936 р. в селянській родині. Народився він у степу. Із свого дитинства пам'ятав, як батько садовив його вечорами на плечі і ніс у степ: «Я, мабуть, тоді ще нічого не розумів, бо намагався вхопити рукою зірку, а тато сміявся тоді з мене і казав: «Спочатку навчися ходити по землі, а потім будеш за зорі хапатися». Батько загинув на війні, а дитинство Бориса теж було опалене нею.

На стежині коло кладки
Ще й трава не наросла —
Я іще мале хлоп'ятко
Із глибинного села.
Весь мій світ — навколо хати
З дивним видом на війну.
Я не вмію ще брехати,
Це я потім осягну…

2 ведучий. Коли юнакові виповнилося 15 років, у нього почалося уже доросле життя. Закінчив сільську семирічку і вступив до Одеської спецшколи Військово-повітряних сил. Запального й романтичного Бориса, звичайно, вабила професія льотчика, бо ба-

гато його ровесників, особливо у повоєнні роки, мріяли про неї. Але вже у 20 років Мозелевський, який п'ять років марив небом, потрапив під скорочення за висновком медкомісії. Звичайно, це було ледве чи не трагедією.

1 ведучий. Мозолевський приїхав до Києва, влаштувався на роботу кочегаром і почав заочно вчитися на історико-філософському факультеті КДУ імені Т. Г. Шевченка. Ще в школі проявився поетичний талант Бориса, у Києві він продовжував писати вірші.

2 ведучий. Перші збірки поета вийшли російською мовою. Вожді вчили молодих, що їхнє покоління житиме при комунізмі, всі нації зіллються в одну, тому треба позбавитися національних почуттів. Так поволі український хлопець почав забувати, звідки він родом, почав думати і писати російською мовою. Але, як згадував поет, на нього зійшло провидіння, і він зрозумів, що пишучи вірші російською мовою, він зраджує мову матері. І ці думки вилились у такі рядки:

Был я недобрым сыном,
Сошедшим с твоей стези,
Но в сердце моем, Украина,
Была ты вдали и вблизи.

«Останньою краплею, що спричинила до мовного мого перевороту, стали події серпня 1968 року, коли було розчавлено чехословацьку весну», — згадував Мозолевський. Саме тоді він починає писати вірші українською.

Викладач. Ще студентом він побачив розбіжність між гучними гаслами і реальним життям. Неприємності розпочалися після одного літературного вечора в Києві 1965 року, де Борис Миколайович виступав разом з Іваном Дзюбою, Василем Стусом, Миколою Вінграновським і прочитав вірш, у якому наївно застерігав щойно обраного керівника партії та держави Леоніда Брежнєва від повторення помилок Хрущова. Та ще й зізнавався слухачам: «Я эту компанию хрущевых и брежневых/ Своей назвать не могу». У ті роки, коли переслідувалась жива думка, такі переконання вважалися крамольними. Тоді його занесли у «святці» КДБ і встановили за ним нагляд. Час настав через три роки, коли за вигаданою підставою його звільнять із видавництва «Наукова думка». Колишньому випускнику історико-філософського факультету Київського університету, учорашньому редактору видавництва не залишається нічого іншого, як іти працювати кочегаром.

Борис Мозолевський згадував: «Працюючи взимку кочегаром, написав я велику низку віршів, що й склали мою першу збірку, видану українською мовою. І тепер, коли праця моя здобула визнання, я бачу, що тільки завдяки слову, навченому мамою, і зміг я торкнутися тих духовних глибин, прилучення до яких і робить людину людиною».

Ще за часів турецького панування зародилося яничарство. Відбираючи у матерів дітей по сплюндрованих землях, османи виховували їх у лютій ненависті до свого народу — і страшніших головорізів у своїй історії український народ не знав. Поет вважав, що сам мало не став яничаром, забуваючи рідну мову.

Борис Мозолевський залишався патріотом до кінця. Готуючись до захисту дисертації, він звернувся до вченої ради: «Правилами ВАКу…право захищати дисертацію мовою тієї чи іншої республіки надається тільки спеціальним рішенням вченої ради на прохання дисертанта. Але я…вважаю принизливим для людської гідності у себе на батьківщині просити у будь-кого дозволу говорити рідною мовою».

Потрібна була неабияка мужність для подібних ультиматумів. Поезія упевнено торувала йому шлях до радянських таборів, але… археологія в певному сенсі врятувала Бориса Мозолевського.

2 ведучий. У літні, неробочі для кочегара місяці Мозолевський їздить в археологічні експедиції. Романтична професія археолога його захоплює дедалі більше, він буквально закохується в неї, починає позаштатно співпрацювати з Інститутом археології. Мозолевським було досліджено понад 150 скіфських курганів. Дві третини скіфського золота, яке зберігається в Музеї історичних коштовностей України, – це знахідки Б.Мозолевського. Але найвидатнішою його знахідкою стала золота пектораль.

1 ведучий. У 1971 році керівництво гірничого комбінату в місті Орджонікідзе вирішило розширити депо, але перешкодою став курган Товста Могила. Обійти курган не було можливим, і керівництво міста запросило на допомогу археологів.

30 березня 1971 року почалися розкопки кургану Товста Могила

2 ведучий .Ще за декілька років до цих подій відомий професор-археолог П.Тероножкін досліджував ґрунт з Товстої Могили, але спроби виявились невдалими, і він втратив інтерес до кургану. Тому, коли до Інституту археології прийшла заявка на дослідження Товстої Могили, ніхто із учених-археологів цим не зацікавився. У всіх уже були заздалегідь розпланованні експедиції, вільних працівників на той час не було, і вирішили командирувати позаштатного працівника Б. Мозолевського.

1 ведучий. 30 березня 1971 року почалися розкопки кургану Товста Могила. Борис Мозолевський у своєму Щоденнику написав: «Переді мною стояла гора, яка 23 століття німо берегла свої таємниці, гора, під якою лежали могутні володарі старовини, від са-

Професор П. Тероножкін і Б. Мозолевський на розкопках

мого погляду котрих тремтіли тисячі. Біля підніжжя ревла сталева армада механізмів, і від одного помаху моєї руки залежало – воскресити цю таємницю для світу чи навіки залишити її в землі, обережно підняти над світом чи грубо зламати.

Так почався той важкий і нерівний поєдинок із вічністю. Два тижні підряд я прокидався о 5.30 і по 16 годин щоденно, без відпочинку і вихідних до болю в очах вдивлявся у землю, намагаючись прочитати кожну її грудку, чистив і заміряв, знову все кидав і бігав від скрепера до скрепера, хапався за лопату, креслив і описував. Незабаром до мене приєднався лаборант Сашко Загребельний, щойно демобілізований із армії. Ми поверталися близько півночі до готелю, задубілі від холоду і глухі від реву машин, і навіть не вмиваючись, мертві падали в ліжко, щоб завтра знову продовжити ту шалену роботу…».

Викладач. Борис Миколайович розповідав, що Товста Могила виявилася пограбованою ще в незапам'ятні часи, але у ній все ж було знайдено чимало артефактів. Першим було знайдено комплект бронзових оздоб, воза та поховальні упряжки, а в боковій гробниці – непограбоване поховання царівни-скіф'янки — знайшли вбрання, розшите безліччю великих і малих золотих платівок. Її шию прикрашала важка лита золота гривна, на скронях були великі підвіски, зап'ястя охоплював широкий браслет. Поруч із жінкою було поховано дитину, теж із золотими оздобами. Царівну та дитину супроводжували на той світ четверо забитих слуг.

А 21 червня о 14.30 у пограбованому центральному похованні, під час розчистки долівки, Борис Мозолевський знайшов чималу нагрудну прикрасу — золоту царську пектораль.

Мозолевський вважав, що тут спрацювала випадковість. Щось ніби керувало ним. Робочий день уже закінчився, та археологи чомусь вирішили затриматися на розкопках. Ніби й не було потреби, та захотілося поколупати глину там, де ні на що було сподіватися. Ніж уперся саме в потрібне місце, більше того, щось боляче дряпонуло пальці. Це і була пектораль, її грабіжники, очевидно, не помітили. Борис Миколайович говорив: «Легше повірити в містику, ніж у те, що грабіжники справді могли не догледіти такий скарб: варто було їм лише простягти руку ще на десять сантиметрів, і пектораль для людства була б назавжди втрачена». Та волею випадку чи провидіння нагрудна золота прикраса вагою у 1150 грамів високої художньої роботи стала надбанням доби уже нашої цивілізації і ще одним ключем до розгадки скіфської історії. У книзі «Скіфський степ» читаємо: «У склепі серед глиняної колотянки валялися розкидані грабіжниками кістки основного небіжчика, уламки зброї, золоті платівки від одягу й посуду. А за десять сантиметрів від того місця, де порпалися грабіжники, біля самого спуску в склеп, лежали непомічені ними найкоштовніші, парадні речі небіжчика: окутий золотом меч, золоті оздоби та велика нагрудна прикраса — золота царська пектораль.»

Уривок з фільму «Скарби Нікопольщини. Золота Пектораль».

2 ведучий. Звістка про знайдену Мозолевським пектораль блискавично облетіла весь світ, її фото й описи надрукували усі періодичні видання Європи, Америки, Азії. Чистим сонцесяйним золотом пектораль прославила на весь світ Україну і стала символом давньої історії. У археолога безперервно брали інтерв'ю, його запрошували на зустрічі. Він став надзвичайно відомим.

Викладач.Сьогодні золота пектораль зберігається у Музеї історичних коштовностей України у м. Києві. Про пектораль говорять різне: ніби вона просто ілюструє побут цього давно зниклого народу, ніби це своєрідний календар чи, може, в ній закодовано якийсь таємний зміст. Сам Мозолевський стверджував: «Тепер, після тривалого вивчення, можна вже з цілковитою певністю твердити, що пектораль — не довільно орнаментована прикраса, а культова річ певного призначення. Композиція її відбиває космогонічні уявлення скіфів, пов'язані з концепцією трьох сфер світобудови, втілених у трьох поясах витвору (сфера надр землі, астрально-космічна сфера та атмосфера, населена тваринами і людьми)».

Уривок з фільму «Скарби Нікопольщини. Золота Пектораль».

2 ведучий. Після пам'ятної події 21 червня 1971 року, коли Борис Миколайович зробив сенсаційну знахідку і був прийнятий у ЦК, він стає членом Союзу письменників, його заднім числом зараховують в інститут на роботу, де він і пропрацює до кінця свого життя. Наукові праці Бориса Мозолевського стали класикою скіфознавства, вони непідвладні часові. Окрім ґрунтовності, написані вони чітко і зрозуміло, бездоганною мовою. Тисячі людей захоплюються книжкою «Скіфський степ» — поєднанням поезії та науково-популярних археологічних нарисів Бориса Мозолевського. У ній найповніше розкрилися дві грані душі натхненного дослідника рідної землі. Але для всіх, хто знав Бориса Миколайовича Мозолевського, найважливішою була головна його риса — вміння зігрівати людей, щирість і широта душі.

Викладач. Важко сказати, яка із справ була головною для Мозолевського: поезія чи археологія. Вони доповнювали одна одну у його душі. Хоча сам Мозолевький свій поетичний дар оцінював досить скромно. Він говорив: «Мій хліб — археологія. І вже потім — поезія». І все ж мислення у віршованій формі було його природним станом. Борис Мозолевський — автор десяти збірок, серед яких «Веретено» (1980 р.), «І мить, як вік» (1986 р.), «Кохання на початку осені» (1985 р.), «Дорогою стріли»(1991р.).

Але якщо говорити про речі ірраціональні, то мені здається, що знамениту пектораль мав знайти саме поет — Борис Мозолевський. Можливо, були й інші успішні археологи, але треба бути дуже натхненною людиною, щоб вірити у свою зірку. Треба бути одержимою людиною, у якої ірраціональне чуття не менш важливе, ніж фахова складова. Борис Мозолевський був таким.

1 ведучий. У передмові до поеми «Ірій» Борис Миколайович роздумує: «Могили, могили, могили — глибокий світ далекої і неповторної Скіфії. Місячної ночі і погідної днини, у зливі і заметілі стоять вони гордими пам'ятниками тим, що спорудили їх, а потім і самі поснули під ними… Але ж усі ті, кого ми розкопуємо, були колись не просто одиницями суспільства, а ще й живими людьми, що орали цю землю, пасли худобу, воювали, щось любили і когось ненавиділи».

2 ведучий. Про що мріяли вони? Що вело їх крізь нетрі століть? І якщо всі вони пішли в землю, залишивши по собі мовчазні могили, в чому ж тоді полягає сенс людського буття?

1 ведучий. «Коли при свічечці у глибокому підземеллі ножем і щіточкою воскресаєш до нового життя життя вже в науці — те, що зовсім недавно ще, з історичного огляду, було чиєюсь живою долею, не можеш не пройматися такими питаннями і не шукати відповіді на них, і тоді починаєш бачити, що, крім історичної інформації, всі ті рештки несуть ще якесь незбагненне світло людського духу, яке і тебе спонукає бути трішечки чистішим і довірливішим, трішечки уважніше придивлятися до всього, що діється навкруг. І як мені, людині, що останньою вже бачить це світло, залишатися байдужим і не зробити спроби перекласти його на людську мову?»

Летять несамовиті,
Непізнані світи.
Хто я в цьому світі?
Хто в цьому світі ти?
В безмежжі галактичнім,
У вічності на дні,
Такі мікроскопічні
Й діяння наші, й дні!
Та попри всі мірила,
Які ми не малі,
Для чогось же створила
Нас вічність на землі?
Знайди ж свій шлях єдиний
І йди по нім, іди.
А звідки і куди ми?
А звідти і туди…

Бесіда.

— Які думки або емоції у вас викликає вірш? Чому?
— Про що замислюється ліричний герой, спостерігаючи «несамовиті, непізнані світи»?
— Як ви розумієте фразу: «Для чогось же створила нас вічність на землі?»

2 ведучий. Бориса Мозолевського називали поетом-археологом, об'єднавши ці два поняття в одне. Як поет, він неповторний. Читаючи його вірші, зримо сприймаєш той прадавній, неторканий плугом степ, незнаний нам далекий світ, відчуваючи з ним свій космічний зв'язок

Викладач. Послухайте вірш у виконанні Б. Мозолевського, зверніть увагу, якими пророчими виявилися його слова:

Бесіда.

— Які почуття викликає вірш: гордість, туга, спокій, сила? Чому?
— Хто є ліричним героєм уривка і чому поет обирає саме цю постать?
— Як у вірші поєднано життя, смерть і пам'ять?
— Чому автор звертається саме до скіфської тематики? Яку ідею хоче підкреслити?
— Яке послання залишає нам ліричний герой «через століття»?

1 ведучий. Борис Мозолевський належав до людей із загостреним почуттям справедливості. Це — людина антибайдужості. В цьому сенсі про нього можна говорити як про рідкість. Невже ми часто маємо справу з такими максималістами? Звісно, такі люди є і, на щастя, ніколи не переведуться. Але ці взірці треба тримати у своїй пам'яті. Людей одержимих, талановитих, справедливих. Вони по-своєму

«дон кіхоти». Бориса Мозолевського можна до них віднести.

2 ведучий. Усі, кому випала доля працювати з Борисом Миколайовичем, згадують, що він був організованою і відповідальною людиною. Велика любов до археології поєднувались у нього із захопленням рибалкою, грою в шахи і карти. Крім цього, він гарно грав на баяні й фортепіано. У спілкуванні з людьми був демократичним, жартома називав себе «Бурбон-Мозолевський, принц Херсонський, князь Чортомлицький». Усі ці назви прямо стосуються тих могил, які він досліджував. Мозолевський дуже любив природу, знав назви багатьох трав, обожнював природну красу Базавлуцького краю, бо тут відчував душевний спокій і рівновагу.

Могила Бориса Мозолевського на Байковому кладовищі у Києві.

1 ведучий. З останньої експедиції Борис Миколайович повернувся зовсім хворим, а було йому лише 56 років. Узявся писати наукову працю, присвячену скіфам, але її не дописав. Сказав приречено: «Не встиг!». Покинув цей світ Борис Мозолевський на 58-му році життя. Останнім його віршем був ось цей:

Вітер провулком ридає,
Листя торішнє жене,
Хлопці, я вас покидаю,
Ви вже не лайте мене.
Та, що нас косить, безлика,
Винен у всьому час.
Вирій мене покликав,
Міг би покликати вас.
Мовчки огляну з портрета
Шлях, що судилось пройти,
Тільки не плачте, не треба,
Я ж вам лишаю світи.
Втім, а чи хтось заплаче?
Наче й весь вік горів,
Був і не злим неначе,
А тільки кого зігрів?
Серед усіх століть
Одна лиш затужить рибонька:
«Ой чий то кінь стоїть,
Що сива гривонька?»

2 ведучий. Борис Миколайович любив співати. І серед багатьох мелодій особливо дорогою йому була пісня *«Ой чий то кінь стоїть?»*. Тож у пам'ять про поета послухаймо улюблену ним пісню.

Пісня «Ой чий то кінь стоїть?» у виконанні групи «Тріода»

1 ведучий.

І коли упаду я десь на дорогах доби,
Попрошу я не пам'яті, не книжок і не слави, —
Ви прийміть назавжди мене, Базавлуцькі горби,
Сивий попел гарячий мій в золоті свої трави.

Ці заповітні слова поета і археолога Бориса Мозолевського викарбовані на пам'ятній стелі, що стоїть серед експедиційного табору, під високим небом серед оспіваних ним степів.

Викладач. Мені хочеться вірити, що із сьогоднішньої зустрічі ви почерпнули для себе багато нового і цікавого. Адже Борис Миколайович залишив нам не тільки золоту Пектораль, але й свої вірші, які вчать нас бути вірними дітьми нашого степового краю, вони вчать нас пам'ятати, що ми ходимо по землі наших пращурів, що і до нас тут жили люди, а після нас житимуть наші нащадки. Життя неперервне, вічне, тому треба завжди залишатися Людиною.

За добро, що робив я на світі,
За усі мої муки й жалі
Я воскресну в тридцятім столітті
І пройдусь по коханій землі.
По степах золотих і безкраїх,
Де страждаю, люблю і живу,
Де душа, наче птах, завмирає,
Коли падає тінь на траву.
Не реліктом, не родичем бідним,
Що з далеких доріг заблукав, —
Я прийду до вас гордо і гідно,
Бо для вас я цю землю плекав…
Врятувавши її від пожежі
І утвердивши братство земне,
Ви в оцім подніпровськім безмежжі
Обніміть, наче брата, мене.

Своїм читачам Борис Мозолевський заповідав: «Носімо по пекторалі у наших душах».

— Що мав на увазі поет?
— Які три речі (цінності, риси, спогади або вчинки) ви могли б назвати своєю «внутрішньою пектораллю»?

IV. Рефлексія. Продовжіть речення:
«Для мене Б.Мозолевський — це…
«Носити пектораль у душі означає…»

Використана література
1. Есаулко О. Життя і творчість Бориса Мозолевського // Профтехосвіта. — 2014. — №7(67). — С. 46-49.
2. Жадько В. Український некрополь. — К., 2005. — С. 239.
3. Мозолевський Б. М. Товста Могила. — К.: Наукова думка,1979.—251 с.
4. Мозолевський Б. М. Скіфський степ. — К.: Наукова думка, 1983.
5. Мозолевський Б. М. Кургани вищої скіфської знаті і проблема політичного устрою Скіфії //Археологія. — 1990. — № 1.
6. Мозолевський, Б. Поезії / Б. Мозолевський. — К. : Темпора, 2007. — 584

Номінація «Сценарій позакласного заходу для 10–11 класів»

Тетяна Нич,
учитель української мови та літератури,
старший учитель,
Старокостянтинівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Старокостянтинівської міської ради Хмельницької області

Невтомні охоронці слова: видатні українські мовознавці

Мовознавча світлиця (10–11 класи)

УДК 37.091.3:379.81]:81
https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.3.371526

Мета: **формувати компетентності (предметні)** — познайомити учнів з видатними українськими мовознавцями; сприяти засвоєнню знань про значення їхньої діяльності у розвиток сучасного мовознавця.

ключові — формувати уміння зіставляти та порівнювати, удосконалювати навички критичного читання; вміння давати стислі та логічні відповіді на питання;

загальнокультурні — формувати вміння співпрацювати в колективі, вносити свою частку в роботу групи для вирішення проблеми, виявляти повагу в колективі, формувати навички соціальної поведінки, змістом яких є любов до Вітчизни, шанобливе ставлення до видатних українців.

Форма: робота в групах.

Обладнання та програмне забезпечення: комп'ютер, мультимедійний проєктор, презентація до уроку.

© Тетяна Нич, 2026

ПЕРЕБІГ ЗАХОДУ

1 блок (теоретичний)

Ведучий 1:
Мова — це не лише спосіб передавати думки. Це наша пам'ять, наша ідентичність і наш корінь. У кожному слові — історія народу, його біль і його сила.

Ведучий 2:
Сьогодні, коли Україна виборює свою свободу, українська мова стала не просто культурною цінністю, а символом спротиву, єдності й незламності.

Ведучий 1:
У різні історичні періоди її намагалися заборонити, витіснити, знецінити. Але вона вистояла завдяки тим, хто її досліджував, захищав і передавав наступним поколінням — українським мовознавцям.